

TALABALARNI MA'NAVIY-AXLOQIY JIHATDAN TARBIYALASHDA QO'LLANILADIGAN MASOFAVIY TA'LIM MODELLARI TAHLILI

Ergashev A.R.

*Samarqand davlat tibbiyot universiteti
Pedagogika. Psixologiya kafedrası*

Tayanch soʻzlar: modellar, maʼnaviy-axloqiy tarbiya, qadriyatlar, masofaviy taʼlim modellari, qadriyatlar, oilaviy tarbiya, anʼanalar.

Ключевые слова: модели, духовно-нравственное воспитание, ценности, модели дистанционного образования, ценности, семейное воспитание, традиции.

Key words: models, spiritual and moral education, values, distance education models, values, family education, traditions.

Резюме:

Maqolada talabalarni maʼnaviy-axloqiy jihatdan tarbiyalashda qoʻllaniladigan masofaviy taʼlim modellari tahlili boʻyicha maʼlumotlar berilgan. Shu jumladan talaba –yoshlarni maʼnaviy-axloqiy jihatdan tarbiyalashda masofaviy taʼim sharoitida milliy qadriyatlarimiz hamda oilaviy tarbiya anʼanalarimizning ijobiy tarbiyaviy taʼsirini yoritib berishdan iborat.

Резюме:

В статье представлена информация по анализу моделей дистанционного образования, используемых в духовно-нравственном воспитании студентов. Среди них – освещение положительного воспитательного эффекта наших национальных ценностей и традиций семейного воспитания в духовно-нравственном воспитании студентов и молодежи.

Summary:

The article provides information on the analysis of distance education models used in the spiritual and moral education of students. Among them, it is to illuminate the positive educational effect of our national values and family upbringing traditions in the spiritual and moral education of students and young people.

Tadqiqotning dolzarbligi. 2019-2020-yilda Taʼlim tizimining tarkibiy qismi sifatida samarali taʼlim muhiti bugungi kunda jamiyatdagi inson hayotini qoʻllab-quvvatlash tizimi kabi dolzarbdir.

Zamonaviy taʼlim tizimining maqsadi shaxsni, insonning maʼnaviy, axloqiy va estetik dunyosini shakllantirish va takomillashtirish sifatida shakllantirilishi

mumkin. Ushbu maqsad ta'lim muassasalarida ta'lim muassasasining qulay estetik muhitida, sog'lom axloqiy muhitga ega jamoada amalga oshiriladi.

16 yoshdan 30 yoshgacha bo'lgan kontingent bilan ishlaydigan ta'lim muassasalarining maqsadi talabaga ma'lumotni to'g'ri, eng yosh odam va uning atrof - muhit nuqtai nazaridan to'g'ri qabul qilishni o'rgatish, yo'qotish bilan emas, balki ijobiy shaxsiy fazilatlarini rivojlantirish, salbiy tomonlarini tekislash va qayta qurish orqali yechimlarni topishdir.

Ma'naviy-axloqiy tarbiyaning maqsadi biz tomonidan 1.1-bandda tasdiqlangan ushbu tushunchaning mohiyatidan kelib chiqadi. Bu shaxsni shakllantirish va rivojlantirish zarurati, uning yuqori qadriyatlarini qabul qilishi va ularning ichki tajribasini o'zirikidek qabul qilishga qaratilgan. Maqsadli komponentning asosiy vazifasi tarbiyadir. Talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash maqsadini amalga oshirish kognitiv, aksiologik, faoliyat va monitoring komponentlari orqali amalga oshiriladi.

Ma'naviy tarbiya – insonning barqaror va uyg'un rivojlanishini ta'minlaydigan hayotga qiymat munosabatini tarbiyalash; insonning ishlari va fikrlariga eng yuqori ma'no beradigan burch, adolat, samimiylik, mas'uliyat va boshqa fazilatlarini tarbiyalash.

Axloqiy tarbiya-axloqiy munosabatlar tizimini maqsadli shakllantirish, ularni takomillashtirish qobiliyati va ijtimoiy axloqiy talablar va me'yorlarni hisobga olgan holda harakat qilish qobiliyati, odatdagi kundalik axloqiy xatti-harakatlarning mustahkam tizimi

Tadqiqotning maqsadi: Talaba- yoshlarni ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalashda qo'llaniladigan masofaviy ta'lim modellari tahlilini yoritish.

Tadqiqot vazifalari:

- Talaba- yoshlarni ma'naviy-axloqiy jihatdan tarbiyalash;
- masofaviy ta'lim modellari tahlilini yoritish;

Tadqiqot natijalari va uning muhokamasi: Qadimdan o'rta osiyo xalqlarida farzand tarbiyasiga alohida e'tibor berish shakllanib kelgan sababiki, farzand bu avlodlar davomchisi sifatida olialarimizning eng ajralmas azosi sifatida qardlanadi. Shunday ekan bola shaxsi tarbiyasi va ta'limini tashkil qilish talim tizimining xar bir bo'g'inida dolzarb mavzu sifatida yoritiladi va o'rganiladi. Shu jumladan hozirgi kunda axborot texnologiyalari tizimi rivojlanayotgan bir vaqtida, ta'lim tizimida bu soxadan keng foydalanish davr talabi bo'lib qolmoqda. Oliy ta'lim tizimida masofaviy o'qitish asosida talabalarga ham ta'lim hamda tarbiya berish tuzilmasini yaratishga talab oshmoqda.

Masofaviy ta'lim - bu o'qituvchi va talaba vaqt, masofa yoki ikkalasi bilan ajralib turadigan ta'lim jarayoni. Amalda uch xil masofaviy ta'lim tizimlari

keng tarqalgan: sinxron, asinxron va aralash. Masofaviy ta'limning ham turli ko'rinishlari mavjud bo'lib quyida keltirilgan.

Treninglar: O'qitish (o'qitish) - muayyan ko'nikmalar, bilim yoki malakalarni olishga qaratilgan o'quv jarayoni. Ishtirokchilarning aniq maqsadlari va ehtiyojlarini qondirish uchun moslashtirilishi mumkin bo'lgan turli xil o'qitish usullari va formatlarini o'z ichiga oladi.

Loyiha usuli: Loyiha metodi pedagogik texnologiya bo'lib, o'z mohiyatiga ko'ra ijodiy xarakterga ega bo'lgan tadqiqot, izlanish va muammoli usullar majmuasini o'z ichiga oladi. Loyiha usulidan foydalanish qobiliyati o'qituvchining yuqori malakasi va talabalarni o'qitish va rivojlantirishning ilg'or usullarining ko'rsatkichidir.

Keys tadqiqoti: Keys tadqiqotiga nimalar kiradi? Keys tadqiqoti odatda muayyan shaxs, guruh yoki vaziyatni chuqur tahlil qilishni, muayyan muammo yoki muammoga e'tibor qaratishni o'z ichiga oladi.

Murabbiylik: Murabbiylik - bu insonning salohiyatini ochish usuli bo'lib, uning davomida "murabbiy" deb ataladigan shaxs suhbatdoshga ma'lum bir hayotiy yoki professional maqsadga erishishga yordam beradi. Mentorlikdan farqli o'laroq, murabbiylik umumiy rivojlanish o'rniga aniq belgilangan natijalarga erishishga qaratilgan

Modulli trening: Modulli o'qitish tizimi – o'quvchi tomonidan ketma-ket o'zlashtiriladigan va o'qituvchi tomonidan darsdagi faollik va mustaqil ishlar uchun reyting ballarini to'plash orqali baholanadigan materialni blokli qurishga asoslangan zamonaviy pedagogik texnologiya.

Biznes o'yin: (biznes o'yini) - muammoli kasbiy vaziyatni taqlid qilish bo'lgan o'yin ta'lim texnologiyasi, uni hal qilish qoidalarga muvofiq, o'yinchilar jamoalarini shakllantirish va ishtirokchilar o'rtasidagi o'zaro rol o'ynash jarayonida erishiladi. "mutaxassislar guruhi", syujetga muvofiq, ma'lum bir stsenariy bo'yicha va ...

Rolli o'yinlar: Rolli o'yin (RPG, inglizcha Rol o'ynash o'yini) - ma'lum bir dunyoda ma'lum bir vaqtda sodir bo'lgan voqealarni simulyatsiya qilish. Uning ishtirokchilari ("rolchilar"...Kompyuter · Forum rolli o'yini · Taxta · Og'zaki rolli o'yin)

Xulosa. Ta'lim va tarbiyaning shaxsga yo'naltirilgan tabiati tarkibning iqtisodiy, ekologik va huquqiy tarkibiy qismlarining kelajakdagi kasb talablariga va talabalarining shaxsiy imkoniyatlari va manfaatlariga muvofiqligini, o'z-o'zini rivojlantirishning hayotiy va kasbiy strategiyasini mustaqil loyihalashni va modulli o'qitish yo'nalishlarini tanlashni, axborot texnologiyalaridan

foydalanishni nazarda tutadi. o'qitish, o'z-o'zini tarbiyalash faoliyati ko'nikmalari va ko'nikmalarini rivojlantirish darajasi.

Talabalarning axloqiy madaniyatini rivojlantirish kabi o'qitish, tarbiya darajasi ko'plab omillar va sharoitlarga bog'liq. Zamonaviy dunyoda, ayniqsa o'qituvchilar orasida, ijtimoiy-iqtisodiy inqiroz va millat salomatligining halokatli yomonlashuvining asosiy sabablari nafaqat iqtisodiyot sohasida, balki ma'naviy-axloqiy tarbiya sohasida, aholining katta qismi va ayniqsa yoshlarning ma'naviy-axloqiy qadriyatlarini va ideallari deformatsiyasida ekanligi tobora aniqroq tan olinmoqda

Adabiyotlar:

1. Musurmonova O. Yuqori sinf o'quvchilari ma'naviy madaniyatini shakllantirishning pedagogik asoslari: Pedagogika fanlari doktori. ...diss. – T.: 1993. – 364 b.
2. Ortiqov N. Milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida o'quvchi shaxsini axloqiy shakllantirish: Ped...fan...dokt... diss. – Toshkent: UzPFITI, 2000. – 305 b.
3. Ro'ziyeva D.N. Oliy ta'lim muassasalari talabalarida milliy iftixor tuyg'usini shakllantirishning ilmiy pedagogik asoslari. Ped fan. dokt. diss. –T. 2007. –254 b.
4. Qurbonniyozova Z.M. Tarbiyaviy ishlar jarayonida o'quvchilarda milliy o'zlikni anglashni shakllantirishning pedagogik asoslari. Pedagogika fanlari nomzodi ilmiy darajasini olish uchun yozilgan dissertatsiya. -T.: 2000 – 286 b.